

Digitális kommunikáció az óvoda-család kapcsolatában

Régi problémák – Új lehetőségek

Szóllósi Tamás

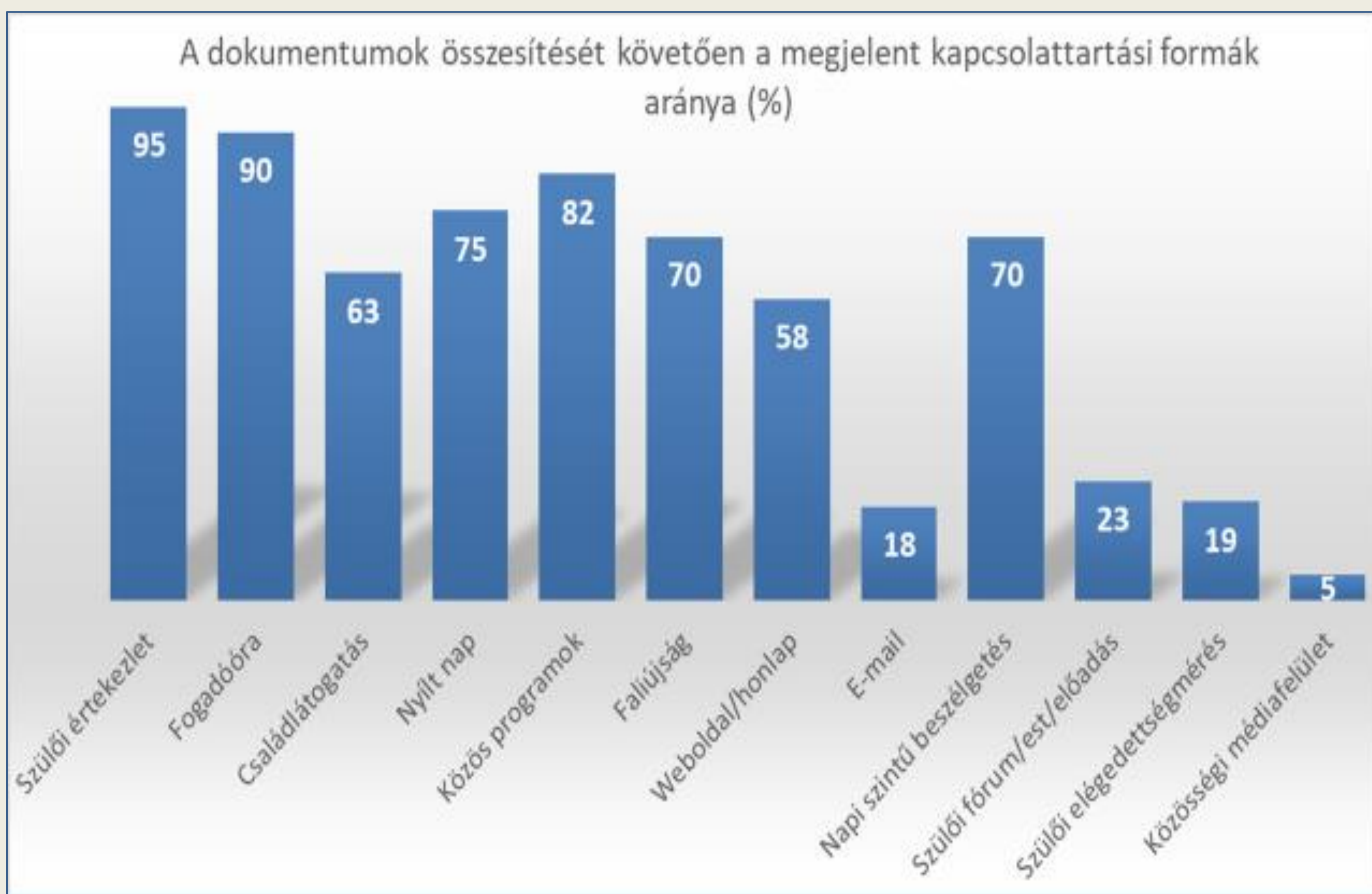
Eszterházy Károly Egyetem

A kutatás célja és kérdései

Az elektronikus kommunikáció mára már természetes és az óvodapedagógusok digitális hozzáértése is elvárt. A koronavírus-járvány okozta helyzet rámutatott, hogy a fizikai kontaktus nélküli kapcsolattartás az óvodák és családok között egy kiépített rendszert igényel.

A kutatásban arra voltunk kíváncsiak, hogy az óvodák milyen formában kommunikálnak a családokkal. Arra vonatkozóan kerestünk összefüggéseket, hogy a közelmúltban milyen változások történtek ezen a téren. Célunk volt feltárni, hogy az óvodapedagógusok kommunikációs kompetenciája hogyan jelenik meg a munkahelyi elvárások tükrében. Hogyan változott az óvodák kommunikációs stratégiája az elmúlt években? Elsődlegesen a digitális kapcsolattartási platformokat kutattuk, de a vizsgálat kiterjedt a tradicionális kommunikációs formákra is. Pedagógiai szempontból az volt az érdekes, hogy a szakemberek szerint milyen hatással van az infokommunikációs eszközök és a digitális csatornák használata a pedagógiai munkára, a nevelés eredményességére.

A kutatásban 300 óvodai stratégiai dokumentum adatait elemeztük és online kérdőíves vizsgálattal mértük fel óvodapedagógus véleményét a témában.

A kiválasztott 100 darab óvodai szervezeti és működési szabályzatot vizsgálva megállapítható, hogy elsősorban a személyes kapcsolattartási formákat írják elő a szabályzatok. A szülői értekezlet és a fogadóóra a legáltalánosabb, de a faliújság is népszerű. A honlap gyakran megjelent csatorna, de nem interakciós lehetőségként tekintenek arra. A 100 vizsgált házirend mutatói hasonlóak. A hagyományos lehetőségek vannak túlsúlyban; a szülői értekezleteket és fogadóórákat a minta 100%-a említi. A szabályzatok kapcsolattartási formáihoz képest egy gazdagabb spektrumot kínálnak a házirendek; megjelennek a szülői elégedettségmérések és a szülői értekezleteken kívüli találkozók. A pedagógiai programokban jelentősek voltak a családokkal szervezett rendezvények, a szülői értekezletek, fogadóórák, családlátogatások, nyílt napok, és a napi szintű egyeztetések. A modern kapcsolattartási formák megjelenése kevésbé gyakori, de vannak jelek arra, hogy az intézmények készek a kommunikáció fejlesztésére.

Összességében 2000 után is csak néhány digitális kapcsolattartási forma szerepel a szabályozó dokumentumokban, csupán a honlap emelkedik ki. Az elektronikus levelezés, a közösségi médiafelületek a sor végére kerültek. Tapasztalhatóak voltak eltérések; modern kapcsolattartási formát csupán egy kistelepülés óvodai programja említi, viszont a falvak, községek jelölték meg a legtöbbször a napi szintű megbeszéléseket, illetve a faliújság és a szülői elégedettségmérés használatának aránya is magasabb volt, mint a városokban.

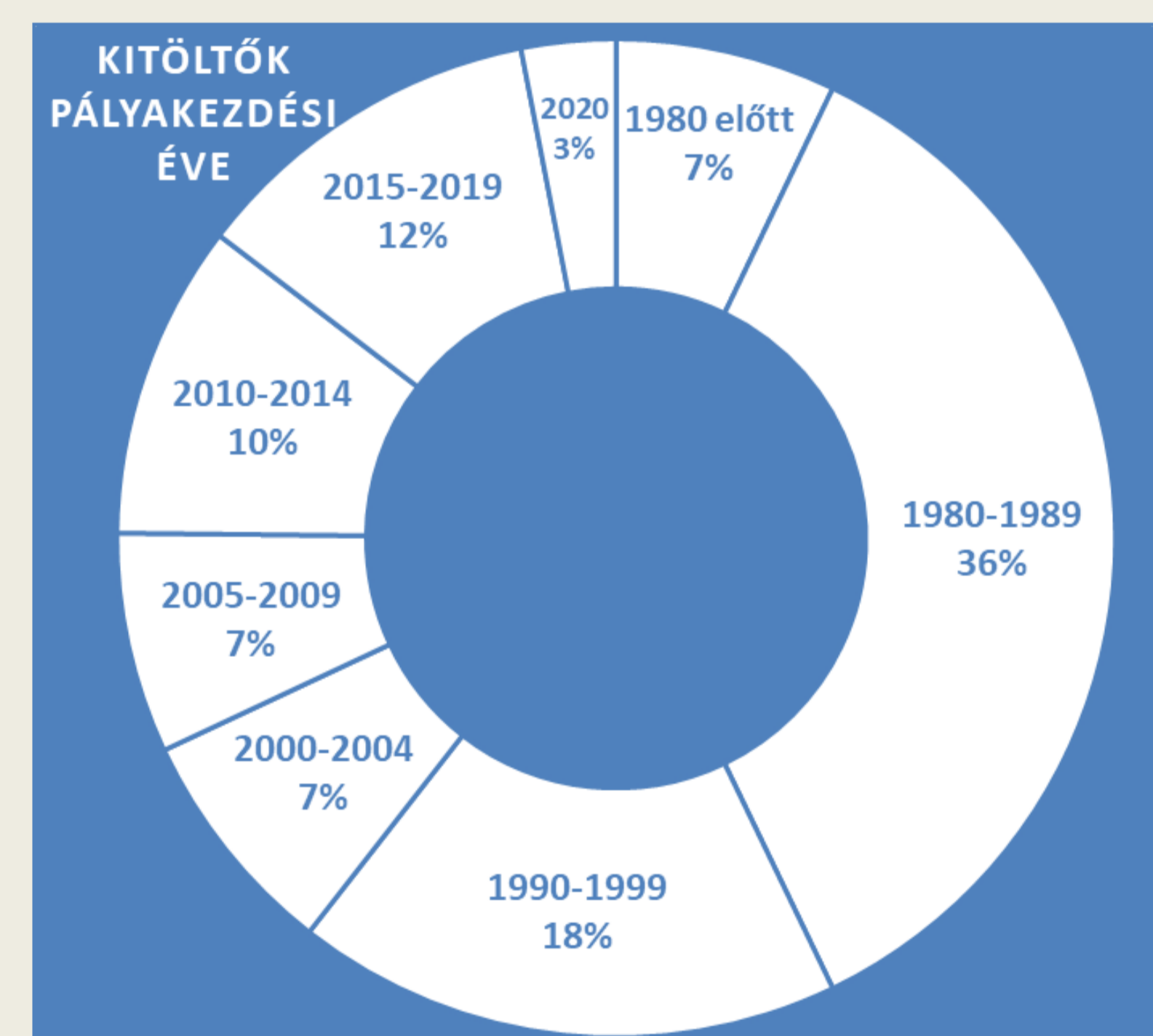
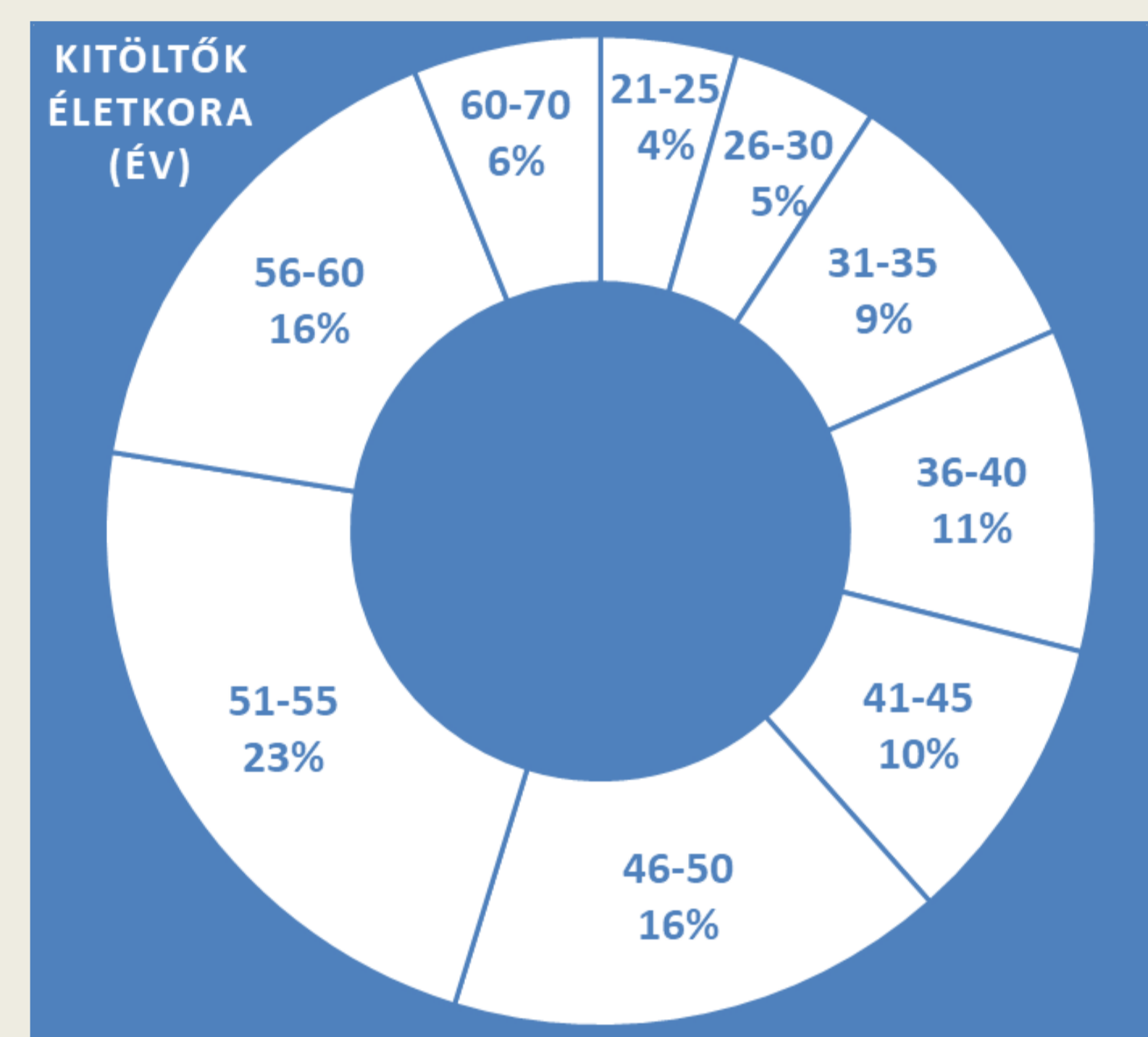
„A zárt Facebook csoport jól használható a szülők tájékoztatására, jobban figyelemmel kísérik, mint a hirdetőtábla kiírásait.”

„Egyre többen kéri a Facebook használatát, mivel az okos telefonok térhódításával szinte azonnal elérhetőek az információk.”

„El kell sajátítani az online kapcsolattartás módját és etikettjét.”
„Ha jól van megszervezve, a kommunikáció stílusán múlik minden.”

Az online kérdőívet 294 fő óvodapedagógus töltötte ki. A válaszok alapján a gyakorlatban markánsabban érvényesül a honlap összekötő szerepe, mint ahogy az a dokumentumokból kitűnik, illetve a közösségi oldalak a gyakorlatban uralkodóak a digitális kapcsolattartási formák közt. A válaszadók 72%-a nyilatkozta, hogy rendelkeznek intézményi közösségi oldallal. Az elektronikus levelezőrendszer is meghatározóbb, mint ahogy a szabályzatokban megjelent. A pedagógusok a Facebook-ot emelték ki, de többen is olyan elektronikus lehetőségeket írtak mint, mobiltelefonos megbeszélések, sms, chat, messenger, skype, WhatsApp, digitális osztályterem, digitális napló.

A válaszadó pedagógusok 67%-a érzi úgy, hogy változtak a szülők elvárásai. Ez főképp a 2000 előtt munkáját megkezdett pedagógusokra igaz; több mint 70%-uk érez változást a szülők elvárásaiban, míg a 2000 után pályára lépőknek mintegy 60%-a vélekedik ugyanígy. Látványosabb eltérés azonban a korosztályok között tapasztalható: a 40 év alattiaknak csupán az 56%-a érez változást, a 40 év fölöttieknek viszont 74%-a. Van, aki megfogalmazta, hogy egyes hagyományos kommunikációs formák már kevésbé hatékonyak, a szülők kevésbé figyelik az óvodákban gyakran használt faliújságot, de igénylik a szóban átadott információk online megerősítését, kiegészítését.

A kutatás megállapításai

A kutatás rávilágít arra, hogy az online térben megvalósított kapcsolattartás valóban számottevő lett az elmúlt években, de a személyes kontakt megőrizte elsőbbségét. A tradicionális formák online kiegészítése, a hibrid megvalósítási lehetőségek is felmerültek, például néhányan elképzelhetőnek tartják a fogadóóra online verzióját, de a szülői értekezletek ilyen jellegű kivitelezését már problémásnak találják.

Az eredmények alapján megállapítható, hogy a legtöbb pedagógus úgy érzi, képes úgy felhasználni a technikai eszközöket és az online tér által nyújtotta lehetőségeket a családokkal történő kapcsolattartás során, hogy az támogassa pedagógiai munkáját. Van aki egyedül igyekszik kiválasztani a legalkalmasabb kapcsolattartási formákat, de arra is volt utalás, hogy egy-egy intézményen belül közösen szabályozzák a pedagógusok a kapcsolattartás lehetőségeit. Esetenként pedig ezt a párbeszédet, szakmai egyeztetést hiányolják a pedagógusok.

Hangsúlyosabb az óvodákban a digitális kommunikáció, mint 20 éve. Bizonyos hagyományos módszerek esetében változásokat tapasztalnak a pedagógusok. A személyes találkozásokat, a napi megbeszéléseket kezelik az információáramlás leghatékonyabb csatornájaként és ezt is szorgalmazzák, viszont egyre gyakrabban egészítik ki elektronikus formákra is a tradicionális formákat.

